

НАЧЕ КОРОЛЬ

— Знаєш, що, Танні?
Ледь наліті кров'ю очі капрала ковзнули по Орсо:

— Ваша Величносте?

— Мушу зізнатись, я почуваюся досить задоволеним собою.

Незламний Штандарт тріпотів у повітрі, і білий кінь на ньому стояв навдобики, і сонце виблискувало золотом, і назва міста Стоффенбека вже була вишита серед інших знаменитих перемог, свідком яких той Штандарт став. Скільки Верховних королів триумфально виступали під цим блискучим клаптиком тканини? І ось тепер Орсо — незважаючи на те, що бунтівники мали мали чисельну перевагу, що з нього всі глузували й узагалі встигли здати в архів, — поповнив їхні ряди. Людина, яку памфлети колись охрестили «Принцом повій», постала як прекрасний метелик з огидного кокона. Як новий Казамір! Так, життя не перестає дивувати сюрпризами. А особливо життя королів.

— І ви, чорт забирай, повинні бути неабияк задоволені собою, Ваша Величносте, — прохрипів лорд-маршал Ракстед, який знав усе про самовдоволення. — Ви ще до бою перехитрували своїх ворогів, перемогли їх на полі бою й полонили найгіршого зі зрадників! — Він самовдоволено зиркнув через плече.

Лео дан Брок, герой, якого, здавалось, не стримає цілий світ, тепер їхав за Орсо в жалюгідному возі із загратованими вікнами. Втім, лишилося від нього небагато. Його

скалічена нога була похована на полі бою разом зі знищеною репутацією.

— Ви перемогли, Ваша Величносте! — пропищав Бремер дан Горст, а тоді стулив рота й похмуро глянув уперед, на вежі й димарі Адуа, що поступово наближались.

— Так, я переміг. — На обличчі Орсо розпливлася невимущена усмішка. Він і не пам'ятав, коли таке востаннє було. — Молодого Лева віддухопелило Молоде Ягня. — Здавалось, що навіть його одяг личив йому зараз краще, ніж до битви. Він збуджено почухав підборіддя, яке не голив уже кілька днів. — Може, мені запустити бороду?

Гільді відсунула на потилицю свій завеликий капелюх і оцінила його щетину.

— А ви *здатні* її запустити?

— Так, раніше в мене не виходило. Втім, це можна сказати про багато речей, Гільді. Але майбутнє додає нам оптимізму!

Можливо, вперше в житті він справді прагнув дізнатись, що для нього готує майбутнє. Може, він навіть побореться із цим покидьком і змусить його набути таких форм, які потрібні йому. Він лишив лорда-маршала Фореста збирати докупи добряче пошарпану Дивізію кронпринца, а сам вирушив до Адуа в компанії сотні озброєних вершників. Йому не терпілось якомога швидше повернутись у столицю і спрямувати державний корабель на правильний курс. Розгромивши бунтівників, він тепер може нарешті відправитись у грандіозне турне по Союзу й привітати своїх підданців як король-переможець. Він запитав, чим їм *допомогти*, як *покращити* їхнє життя. Він захоплено гадав, яким ім'ям його вітатиме натовп обожно-вачів. Орсо Незламний? Орсо Рішучий? Орсо Непохитний, Кам'яна Стіна Стоффенбека?

Він уместився зручніше, легенько похитуючись у сідлі, й глибоко вдихнув різке осіннє повітря. Оскільки північний вітерець відносив випари з Адуа в море, він навіть не закашлявся.

— Я нарешті зрозумів, що мають на увазі люди, коли кажуть, що почувуються по-королівськи.

— О, цим не переймайтесь, — сказав Танні. — Певен, ви й оком не встигнете змигнути, як знову почуватиметеся розгубленим і безпорадним.

— Безсумнівно.

Орсо не стримався й озирнувся на хвіст колони. Поранений лорд-губернатор Англії був не єдиним важливим бранцем. Позаду тюремного фургона з Молодим Левом в оточенні чисельної охорони гуркотів екіпаж із його дуже вагітною дружиною. Невже це бліда рука Савін тримається за край віконця? На саму думку про її ім'я Орсо скривився. Коли єдина жінка, яку він кохав, вийшла за іншого, а відтак зрадила його, йому щиро здавалось, що гірше він почуватися не може. Але потім він дізнався, що вона його єдинокровна сестра.

Сморід занедбаних нетрів за стінами Адуа лише посилив його раптову нудоту. Він уявляв собі усміхнений простолюд, веснянкуватих дітей з маленькими прапорцями Союзу, дощ із запашних пелюсток, що падає на нього з рук красунь із балконів. Він завжди кривив носа від цих патріотичних дурниць, коли їх влаштовували для інших, але дуже хотів, щоб таке влаштували йому. Натомість до нього з тіней супились обшарпані постаті. З перехнябленого вікна зареготала якась повія, гризучи курячу ніжку. Якийсь жебрак відверто плюнув на дорогу, коли Орсо проїжджав повз.

— Завжди знайдуться невдоволені, Ваша Величносте, — пробурмотів Йору Сульфур. — Спитайте мого господаря. Ніхто ніколи не дякує йому за його страждання.

— Мммм. — Наскільки пригадував Орсо, до Баяза всі ставились із підслесливою пошаною. — І як він із цим дає собі раду?

— Не звертає уваги. — Сульфур байдуже глянув на мешканців нетрів. — Як на мурах.

— Так. Не можна дозволяти їм псувати настрої.

Але було вже пізно для цього. Вітер раптом став холодніший, і Орсо відчув знайоме тривожне поколювання в шиї.

У фургоні стало ще темніше. Стукіт коліс залунав гучніше. Лео бачив, як за загратованим вікном проноситься тесаний камінь. Мабуть, вони вїхали крізь одну з брам Адуа. Він мріяв прибути в столицю на чолі переможного параду. Натомість їхав у тюремному фургоні, в якому тхнуло прілою соломою, гноем і ганьбою.

Підлога під його ногами здригнулась, здійнявши хвилю пекельного болю в культі, від чого з його напухлих очей покотилися сльози. Який же він сраний дурень! Знехтував стількома привілеями! Упустив стільки шансів! Втрапив у стільки пасток!

Він мав послати підступного боягуза Ішера в дупу тієї ж миті, коли той почав патякати про повстання. А ще краще — піти одразу до батька Савін і розповісти все Старому Паличнику. Тоді він досі був би найславетнішим героєм Союзу. Тріумфатором, який здолав Великого Вовка! А не придурком, що програв Молодому Ягнятї.

Він мав проковтнути свою гордість, коли прийшов до короля Джаппо. Мав би лестити, позагравати з ним, побавитися в дипломата, з хихиканням запропонувати йому Вестпорт. Обміняти той нікчемний шмат території Союзу на решту й висадитись у Міддерланді зі штирійськими військами за спиною.

Він мав узяти із собою матір.

Згадка про її благання в порту досі викликала в нього бажання рвати на собі волосся. Вона б одразу навела лад на узбережжі, спокійно роздивилась би карти й відправила людей на південь, до Стоффенбека, першою нав'язавши ворогу програшну битву.

Йому варто було відправити відповідь на запрошення Орсо на вечерю на вістрі списа, атакувати всіма наявними бійцями ще до заходу сонця й вибити брехливого покидька з височини, а тоді порвати на клапті підкріплення, що прийшло б йому на допомогу.

Хоча лівий фланг військ Лео й дав маху, а правий зім'яли, він міг відкликати фінальну атаку. Принаймні в нього досі були б Антауп і Джин. Принаймні в нього досі була б рука й нога. Може, Савін виторгувала б якусь угоду. Зрештою, вона була колишньою коханкою короля. А висновуючи з того, що Лео побачив під час своєї страти, мабуть, і нинішньою. Він її не звинувачував. Вона ж урятувала йому життя, чи не так? Хоч би чого воно було тепер варте.

Він був в'язнем. Зрадником. Калікою.

Фургон сповільнився, здригаючись на нерівній дорозі. Він почув попереду голоси, які щось скандували й репетували. Вірнопіддані короля Орсо прийшли привітати його з перемогою? Але на вітання то не було схоже.

Колись для Лео й тренувальне коло було як танцювальний майданчик. А тепер для нього стало неабияким випробуванням випрямити свою єдину ногу, вхопитися здоровою рукою за ґрати й підтягнутись. Коли він відчув на обличчі холодний вітерець і, примружившись, почав удивлятися у затягнену ливарним димом вулицю, фургон востаннє смикнувся й зупинився.

Йому в око впали дивні деталі. Розбиті віконниці крамниць, виламані двері, що звисали з петель, розкидане по дорозі сміття. Спершу він подумав, що купа ганчір'я в проїмі дверей була заснулим волоцюгою, але потім, зі щоразу більшим відчуттям тривоги, яке на мить змусило його забути навіть про власний біль, Лео почав підозрювати, що то труп.

— Ради мертвих, — прошепотів він.

Склад повністю вигорів. Його обвуглені крокви скидалися на ребра розтелесованої туші. На почорнілому фасаді буквами заввишки три кроки було виведене гасло:

ЧАС НАСТАВ

Він притиснувся обличчям до ґрат, намагаючись краще роздивитися вулицю. За шеренгами офіцерів, васалів і королівської варти на знервованих конях, біля стіни, увінчаної шпилем, юрмились якісь постаті. Над натовпом майоріли прапори, як штандарти над полками. *Чесна платня за чесну роботу, Геть Закриту Раду і Повстаньмо!* Вони повзли до королівської колони, гуділи похмурим гнівом, свистіли. Невже це були... Руйнівники?

— Ради мертвих, — знову прошепотів він.

У бічному провулку теж були люди. Люди в чорноробському одязі зі стиснутими кулаками. Постаті, що за кимось бігли. Кидалися на здобич, били руками й ногами.

Попереду почувся крик. Можливо, Ракстеда.

— Ім'ям Його Величності, звільніть дорогу!

— Це ви звільніть срану дорогу! — прогарчав чоловік із густою бородою й практично без шиї. Люди просочувались із провулків, створюючи неприємне відчуття, наче колоду оточують.

— Це Молодий Лев! — крикнув хтось, і Лео почув мляві вітальні вигуки.

Його нормальна нога, яку він ще кілька днів тому називав хворою, палала. Але він учепився за ґрати й дивився, як натовп тягне до фургона руки.

— Молодий Лево!

Савін визирала з вікна екіпажа, абсолютно безпорадна. Однією рукою вона трималася за свій роздутий живіт, а іншою — за руку Зурі. Бунтарі бігали довкола тюремного фургона Лео, наче свині довкола корита. Вона гадки не мала,

намагаються вони його врятувати чи вбити. Ймовірно, вони й самі не знали.

Вона раптом зрозуміла, що не може навіть згадати, як це — не боятися.

Мабуть, усе почалось як страйк. Савін знала кожне підприємство в Адуа. Це була паперова фабрика Фосса дан Гарбера, в яку вона двічі відмовлялась інвестувати. Прибутки були спокусливі, але репутацію Фосс мав паскудну. То був брутальний експлуататор, через якого всім іншим було складно як слід упорядкувати нормальні взаємовідносини зі своїми працівниками. Мабуть, усе почалось як страйк, а потім, як це буває зі страйками, швидко перетворилось на щось значно гірше.

— Назад! — гаркнув офіцер, замахнувшись на натовп канчуком, яким поганяв коня. Один із вершників відтягнув якогось чоловіка за плече, а другому врізав по голові щитом. Той упав, і з нього полилася кров.

— Ой, — сказала Савін, витріщивши очі.

Хтось ударив офіцера палицею, і той похитнувся в сідлі.

— Стійте! — Здається, то був голос Орсо. — Стійте!

Але це не допомагало. Король Союзу раптом став такий самий безпорадний, як і вона. Люди тиснули з усіх боків. Море лютих облич, стиснуті кулаки й розгойдані плакати. Цей гвалт нагадав їй про Вальбек, про повстання, але жахливого сьогоднішнього вистачало, щоб не озиратися на жахливе минуле.

З'явилися ще кінні солдати. Почувся крик. Здається, когось затоптали.

— Виродки!

Почувся дзвін, коли хтось оголив лезо.

— Захищайте короля! — верещав Горст.

Солдат ударив когось із натовпу наверх меча, а тоді його пласким боком, збивши з голови чоловіка кашкет. Той